

**Scientific
Issues of**

**Ternopil Volodymyr Hnatiuk National
Pedagogical University**

**Наукові
записки**

**Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка**

НЗ

**Section: pedagogy
Серія: педагогіка № 2/2017**

ББК 74
Н 34

Науковий збірник Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. – 2017. – № 2. – 190 с.

Друкується за рішеннямченої ради Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
від 27 червня 2017 року (протокол № 13)

Головний редактор: *Григорій Терещук* — доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України
Заступник головного редактора: *Володимир Чайка* — доктор педагогічних наук, професор

Редакційна колегія:

Ірина Зюбровська — доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Володимир Крушель — доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України (Україна)
Лілія Марська — доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Віра Поліщук — доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Галина Мешко — доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Карін Мерс — доктор педагогічних наук, професор (Німеччина)
Богуслав П'ясухалевич — доктор педагогічних наук, професор (Польща)
Марієлла Фрейман — доктор педагогічних наук, професор (Польща)
Світлана Фрейман — доктор педагогічних наук, професор (Польща)
Валентина Якович — доктор педагогічних наук, професор (Україна)

Літературний редактор: асистент історичних наук, доцент *Петро Гуцал*

Комп'ютерна верстка: *Лілія Григорчук*

Заказник: *Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка*

ББК 74
Н 34
ISSN 2311-6382

© Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2017

Ministry of education and science of Ukraine
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

Scientific Issues

of Ternopil Volodymyr Hnatiuk Pedagogical University

Section: pedagogy

2'2017

Ternopil

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ	6
<i>ГРИГОРІЙ ТЕРЕЩУК</i> Індивідуалізація навчання в контексті ідей концепції нової української школи.....	6
<i>ВІКТОРІЯ МЕННІЦЛО</i> Науково-інноваційна діяльність вищого навчального закладу: сутність та складові складових.....	16
<i>ВОЛОДИМИР КРАВЕЦЬ</i> Павло Блонський – засновник сексуальної педагогіки.....	24
<i>МАРІНА КОЖОКАР</i> Виховання студентської молоді в політичних товариствах Чернівецького університету (1875–1914).....	32
<i>ОЛЕКСАНДР СУШНИК</i> Виникнення героневської системи освіти: перші університети.....	38
<i>ОЛЕНА ДЕМ'ЯНЧУК</i> Зміст і форми організації навчального процесу в гімназіях Буковини (друга половина XIX століття).....	44
<i>БОГДАНА ЛАБІНСЬКА</i> Загальні характеристики навчальних планів з німецької мови для народних шкіл Буковини (друга половина XIX століття).....	50
<i>ТЕТЯНА ЗУЗЯК</i> Допрофесійна підготовка майбутніх учителів у народних гімназіях Східного Поділля на початку XX століття.....	53
ПІДГОТОВКА	63
<i>ОКСАНА ДАНИЛЕНКО</i> Психологістичні особливості формування графічної компетентності студентів у процесі навчання англійської мови після німецької.....	63
<i>ОКСАНА СЕРВІК</i> Формування готовності студентів факультету іноземних мов до провадження педагогічної практики у школі.....	71
<i>ІРИНА ВІЛЯНСЬКА</i> Психологістичні передумови формування іншомовної аудітивної компетентності майбутніх учителів засобами аудіоенту аудіоенту.....	78
ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА	89
<i>МАРГАРИТА ШКАБАРІНА</i> Модель розвитку педагогічної креативності майбутніх учителів початкової школи.....	89
<i>АРТЕМ СМОЛЮК</i> Аналіз ефективності корективної програми формування компонентів професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи.....	96
<i>МАРІЯ НЕЧЕБОРЕНКО</i> Мотивація як ключовий фактор формування готовності майбутніх учителів іноземних мов до професійно-особистісного саморозвитку.....	102
<i>ОЛЕНА ШУРИН</i> Педагогічні аспекти реалізації особистісно орієнтованого підходу при підготовці майбутніх учителів технічної.....	109
<i>ІРИНА ФІРСОВА</i> Підготовка майбутніх соціальних педагогів до рекламно-інформаційної діяльності: навчально-методичний аспект.....	115
<i>МИКОЛА СОЛОВЕЙ</i> Курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників: організаційно-педагогічні складові.....	121
<i>СВІТЛАНА КРАВЕЦЬ</i> Компетентнісний підхід до стандартизації професійної підготовки молодших спеціалістів у коледжах і технікумах.....	129
<i>ОЛЕКСАНДРА БОРОДІСНКО</i> Принципи розвитку професійної компетентності керівників структурних підрозділів підприємств сфери зв'язку.....	138
<i>ГОР КОДЛЯК</i> Англійська компетентність в діалогічному режимі майбутніх фахівців з туризму в сучасних наукових дослідженнях.....	143
ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ	152
<i>СВІТЛАНА ПЕТРОВА</i> Національно-патріотичне виховання і становлення особистості дитини-сироти (на прикладі дитячого будинку «Перлинка»).....	152

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

- 9. Тубальскі О. О. Динамізм освіти в історії освіти в Бюковині... 2008. 20 с.
10. Die Stadtgeschichte von Bukowina... 1955. 208 с.
11. Altslawische Lehnwörter in... 1891. 18 с.
12. Altslawische Lehnwörter... 1891. 18 с.
13. Altslawische Lehnwörter... 1891. 18 с.
14. Altslawische Lehnwörter... 1891. 18 с.
15. Altslawische Lehnwörter... 1891. 18 с.
16. Altslawische Lehnwörter... 1891. 18 с.
17. Altslawische Lehnwörter... 1891. 18 с.
18. Altslawische Lehnwörter... 1891. 18 с.
19. Altslawische Lehnwörter... 1891. 18 с.
20. Altslawische Lehnwörter... 1891. 18 с.

УАК 37(09)

ОЛЕКСАНДР СУШУК

кандидат педагогічних наук, доцент,
Львівський національний технічний університет
м. Львів, вул. Залізанська, 78

ВИТКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВИТИ: ПЕРШІ УНІВЕРСИТЕТИ

Досліджено становлення університетської системи освіти в долині Середньовіччя. Підставою
установлено інституціональну систему освітньої сфери, притаманної лише для Європи. Показано
роль міста як університету та формування єдиного освітнього простору Середньовіччя. Листуючи
документи перших університетів як в історичній літературі, так і в архівах, досліджено структуру
университетської системи, її функції, специфіку функціонування, особливості організації
навчання, специфіку функціонування, специфіку функціонування, специфіку функціонування.

Ключові слова: Середньовіччя, університет, освітня сфера, традиції.

ОЛЕКСАНДР СУШУК

кандидат педагогічних наук, доцент,
Львівський національний технічний університет
м. Львів, вул. Залізанська, 78

ИСТОКИ ЕВРОПЕЙСКОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ: ПЕРВЫЕ УНИВЕРСИТЕТЫ

Исследовано становление университетской системы образования в долине Средневековья.
Установлено институциональну систему освітньої сфери, притаманної лише для Європи. Показано
роль міста як університету та формування єдиного освітнього простору Середньовіччя. Листуючи
документи перших університетів як в історичній літературі, так і в архівах, досліджено структуру
университетської системи, її функції, специфіку функціонування, особливості організації
навчання, специфіку функціонування, специфіку функціонування.

38

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Досліджено становлення університетської системи освіти в долині Середньовіччя. Підставою
установлено інституціональну систему освітньої сфери, притаманної лише для Європи. Показано
роль міста як університету та формування єдиного освітнього простору Середньовіччя. Листуючи
документи перших університетів як в історичній літературі, так і в архівах, досліджено структуру
университетської системи, її функції, специфіку функціонування, особливості організації
навчання, специфіку функціонування, специфіку функціонування.

Ключові слова: Середньовіччя, університет, освітня сфера, традиції.

OLEKSANDR SUSHUK

candidate of pedagogical sciences, associate professor,
Lviv National Technical University
Lviv, Lutska Street

BEGINNINGS OF EUROPEAN EDUCATIONAL SYSTEM: FIRST UNIVERSITIES

This article researches beginnings of educational system in Medieval Europe. It has been pointed out
that a remarkable growth of education along with growing of the city culture. Cities needed specialists in
particular trades such as doctors and lawyers. Cities and Universities were closely connected. Having a
master in the city area provided an status, reputation and influence. Role of City and University and
forming of medieval educational space is revealed in this article. Students, masters and doctors were
traveling a lot in order to make a name for themselves, as well as to avoid municipal and religious
pressure. Significant number of the best students were traveling with professors. Facts about first
universities at first educational centers in medieval Europe such as University of Bologna, Paris, Padua
and so on have been presented in this paper. Structure of University, duration of the course, specifics of
faculties and amount of students have been analyzed. Lecturers were determined at their educational
institutions. Requirements for students in order to get master or doctoral degree have been outlined. At that
time the societies have quite effective way in organize educational process and competition between
students in western European universities. Day to day life of students and professors, common
responsibilities have been revealed in the article.

Keywords: Middle Ages, University, students, traditions.

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки. Зокрема, важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Досліджено становлення університетської системи освіти в долині Середньовіччя. Підставою
установлено інституціональну систему освітньої сфери, притаманної лише для Європи. Показано
роль міста як університету та формування єдиного освітнього простору Середньовіччя. Листуючи
документи перших університетів як в історичній літературі, так і в архівах, досліджено структуру
университетської системи, її функції, специфіку функціонування, особливості організації
навчання, специфіку функціонування, специфіку функціонування.

УАК 37(09)

ОЛЕКСАНДР СУШУК

кандидат педагогічних наук, доцент,
Львівський національний технічний університет
м. Львів, вул. Залізанська, 78

ИСТОКИ ЕВРОПЕЙСКОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ: ПЕРВЫЕ УНИВЕРСИТЕТЫ

Исследовано становление университетской системы образования в долине Средневековья.
Установлено институциональну систему освітньої сфери, притаманної лише для Європи. Показано
роль міста як університету та формування єдиного освітнього простору Середньовіччя. Листуючи
документи перших університетів як в історичній літературі, так і в архівах, досліджено структуру
университетської системи, її функції, специфіку функціонування, особливості організації
навчання, специфіку функціонування, специфіку функціонування.

Ключові слова: Середньовіччя, університет, освітня сфера, традиції.

38

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Досліджено становлення університетської системи освіти в долині Середньовіччя. Підставою
установлено інституціональну систему освітньої сфери, притаманної лише для Європи. Показано
роль міста як університету та формування єдиного освітнього простору Середньовіччя. Листуючи
документи перших університетів як в історичній літературі, так і в архівах, досліджено структуру
университетської системи, її функції, специфіку функціонування, особливості організації
навчання, специфіку функціонування, специфіку функціонування.

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

38

У світовій історії освіти європейського типу завжди знають, що саме в Європі виникли перші університети.
Історія університетської освіти, яка виникла в Європі, була предметом дослідження багатьох істориків
педагогіки.

Дослідження історії освіти в Європі є предметом дослідження багатьох істориків педагогіки. Зокрема,
важливими є дослідження істориків педагогіки, які вивчали історію освіти в Європі.

1. [Lutskyi] J. *History and the University in the 19th century* [Istoria i vyshchaya shkola v 19-sti st. zabytyi tradytsii i zachyni vplyv] / J. Lutskyi // *Kievskiy universitet. Seriya Istorichesko-geograficheskiy i filozoficheskyy fakul'tet*. – 1999. – № 1. – P. 2-9.
2. [Malyin] V. *Uchebnyy kurs istorii vyshchey shkoly* [The sources of higher education] / V. Malyin. – M.: Pedagogika, 1994. – 288 p.
3. [Poddolny] S. [Cerna] M. *Do istorii vyshchey shkoly* [The sources of higher education] / S. Poddolny, M. Cerna // *Uchebnyy kurs istorii vyshchey shkoly* [The sources of higher education] / S. Poddolny, M. Cerna. – M.: Nauka, 1988. – 322 s.
4. [Suznitskiy] M. M. *Uchebnyy kurs istorii vyshchey shkoly* [The sources of higher education] / M. M. Suznitskiy, M. N. Kobylynskiy // *Bulleten' Zhurnal'skogo universiteta imeni I. I. Mechnikova*. – 2001. – Vol. 11. – P. 3-7.
5. [Lutskyi] J. *Uchebnyy kurs istorii vyshchey shkoly* [The sources of higher education] / J. Lutskyi. – M.: Nauka, 1988. – 322 s.
6. [Philipp Schaff] J. *Uchebnyy kurs istorii vyshchey shkoly* [The sources of higher education] / Philipp Schaff. – M.: Nauka, 1988. – 322 s.
7. [Gera] A. *Uchebnyy kurs istorii vyshchey shkoly* [The sources of higher education] / A. Gera. – L.: Nauka, 1996. – 56 p.
8. [Hyde] J. K. *Universities and Cities in Medieval Italy* / The University and the City. From Medieval Origins to the Present / ed. by T. Hodgson. New York, Oxford: Oxford University Press, 1988. P. 11-21.

УДК 373.01.294(077.85)

ОЛЕНА ДЕМЬЯНОВА

demianol24@gmail.com

Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 4

ЗМІСТ І ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ГІМНАЗИХ БУКОВИНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ СТОЛІТТЯ)

Презентовано навчальний процес в класично-цирилічеських гімназіях Буковинського краю другої половини ХІХ ст. Розглянуто і описано різні відомості з усього на зміст і форми організації навчального процесу в гімназіях Буковини в складі Австро-Угорської імперії. Розкрито особливості діяльності освіти в гімназіях через її зміст, який відображений в навчальній програмі, підручнику, темі, а також формах і методах організації навчального процесу. Розкрито форми навчальної роботи – класичну та індивідуальну. Відзначено, що практичною методикою вивчення і застосування були навчання, словесні і роботи з підручником. Змістом навчального процесу в гімназіях Буковини в Австро-Угорській імперії, зокрема, були навчання з предметів гуманітарного циклу і предметів природничо-математичного циклу. Зроблено висновок, що основним завданням гімназій Буковини в ХІХ ст. було підготування випускників з високим рівнем знань до роботи в університеті.

Ключові слова: гімназія, середня освіта, навчальний процес, Буковина

ЕЛЕНА ДЕМЬЯНОВА

Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 4

СОДЕРЖАНИЕ И ФОРМЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В ГИМНАЗИЯХ БУКОВИНЫ (ВТОРАЯ ПОЛОВИНА ХІХ ВЕКА)

Презентовано навчальний процес в класично-цирилічеських гімназіях Буковинського краю другої половини ХІХ ст. Розглянуто і описано різні відомості з усього на зміст і форми організації навчального процесу в гімназіях Буковини в складі Австро-Угорської імперії. Розкрито особливості діяльності освіти в гімназіях через її зміст, який відображений в навчальній програмі, підручнику, темі, а також формах і методах організації навчального процесу. Розкрито форми навчальної роботи – класичну та індивідуальну. Відзначено, що практичною методикою вивчення і застосування були навчання, словесні і роботи з підручником. Змістом навчального процесу в гімназіях Буковини в Австро-Угорській імперії, зокрема, були навчання з предметів гуманітарного циклу і предметів природничо-математичного циклу. Зроблено висновок, що основним завданням гімназій Буковини в ХІХ ст. було підготування випускників з високим рівнем знань до роботи в університеті.

Ключевые слова: гимназия, средняя школа, учебный процесс, Буковина